

Konfiskation af motordrevne køretøjer i medfør af færdselslovens § 133 a

1. Indledning

Ved lov nr. 363 af 24. maj 2005 om ændring af færdselsloven blev bestemmelsen i færdselslovens § 133 a om konfiskation ændret. Hensigten med lovændringen var at udvide mulighederne for konfiskation af køretøjer ved overtrædelse af færdselsloven – dels gennem en lempelse og udvidelse af det hidtidige anvendelsesområde, dels ved indførelse af en ny bestemmelse om obligatorisk konfiskation. Loven trådte i kraft den 1. september 2005.

Justitsministeriet anmodede den 30. juni 2005 Rigsadvokaten om at følge anvendelsen af den obligatoriske konfiskationsregel i § 133 a, stk. 2, i praksis samt om at iværksætte en generel indberetningsordning vedrørende domme om konfiskation efter § 133 a og herunder orientere Justitsministeriet om ordningens anvendelse i praksis.

Justitsministeriet anmodede endvidere Rigsadvokaten om at overveje behovet for retningslinier på området med henblik på at sikre, at anklagemyndigheden i videre omfang end tidligere nedlægger påstand om konfiskation, ligesom Justitsministeriet anmodede Rigsadvokaten om at overveje behovet for retningslinier om konfiskation af køretøjer, der ejes af tredjemand, med henblik på at sikre, at anklagemyndigheden er tilstrækkelig opmærksom på muligheden for konfiskation i disse tilfælde.

På den baggrund iværksatte Rigsadvokaten ved Rigsadvokaten Informerer nr. 31/2005 samt ved ændring af Rigsadvokatmeddelelse nr. 4/2000 om sanktionspåstande mv. i færdselssager i august 2005 en indberetningsordning, hvorefter politidirektørerne og statsadvokaterne indtil videre skulle indsende alle byrets- og landsretsdomme, hvor anklagemyndigheden havde nedlagt påstand om konfiskation efter færdselslovens § 133 a.

Denne redegørelse omfatter 136 domme om konfiskation efter færdselslovens § 133 a, der er modtaget som led i indberetningsordningen. Dommene er nærmere beskrevet i et bilag til redegørelsen.

I afsnit 2 beskrives ændringerne i reglerne om konfiskation, der blev gennemført ved lov nr. 363 af 24. maj 2005, og afsnit 3 omhandler de indberettede domme. Afsnit 4 indeholder Rigsadvokatens bemærkninger.

2. Ændringerne ved lov nr. 363 af 24. maj 2005 i færdselslovens regler om konfiskation

Færdselslovens § 133 a, stk. 1, om konfiskation af motorkøretøjer blev indført ved lov nr. 278 af 8. maj 1991 om ændring af færdselsloven (Generhvervelse af førerretten og konfiskation af motorkøretøjer), som trådte i kraft den 1. juli 1991.

Om bestemmelsens anvendelsesområde fremgår følgende af de almindelige bemærkninger, pkt. 3.2., til det pågældende lovforslag:

”Efter Justitsministeriets opfattelse bør domstolene i videre omfang end tilfældet er i dag benytte konfiskation af det anvendte motorkøretøj som en yderligere sanktion ved særlig grove eller gentagne overtrædelser af færdselsloven. Det er navnlig hensigten, at konfiskation skal kunne ske i følgende typer af færdselslovsovertrædelser:

1. Grove eller gentagne tilfælde af spirituskørsel, herunder også enkeltstående tilfælde, hvor forholdet er udtryk for en særlig hensynsløs tilsidesættelse af færdselssikkerheden,
2. gentagne kørsler i frakendelsestiden, der viser en manglende respekt for førerrettens frakendelse uden at antallet af kørsler tilnærmelsesvis nærmer sig 8-10 kørsler i frakendelsestiden, og
3. gentagne kørsler uden nogensinde at have erhvervet kørekort.”

Bestemmelsen omfattede kun konfiskation af motorkøretøjer, dvs. biler og motorcykler. Endvidere var det en forudsætning for konfiskation efter bestemmelsen, at det måtte anses for påkrævet for at forebygge yderligere overtrædelser af færdselsloven, og at konfiskation ikke måtte være urimelig.

Ved lov nr. 363 af 24. maj 2005 om ændring af færdselsloven blev bestemmelsen i § 133 a ændret og betingelserne for konfiskation lempet.

Lovændringen byggede på betænkning nr. 1448/2004 om sanktioner for spirituskørsel og kørsel i frakendelsestiden afgivet af Justitsministeriets udvalg om sanktionsfastsættelse i sager om spiritus- og promillekørsel mv.

Om udvalgets overvejelser fremgår bl.a. følgende af de almindelige bemærkninger (afsnit 9.1.2) til lovforslaget (L 7, Folketinget 2004-05, 2. samling):

”Udvalget finder, at der for at styrke den præventive effekt bør gøres brug af konfiskation i øget omfang. Udvalget foreslår på denne baggrund, at de gældende betingelser for konfiskation lempes, således at det ikke længere vil være en betingelse for konfiskation, at der har været tale om særlig grove eller gentagne færdselslovsovertrædelser, men blot om at overtrædelserne har været grove eller gentagne. Det foreslås samtidig, at bestemmelsen om, at konfiskation i det konkrete tilfælde ikke må være urimelig, udgår som overflødig.

Udvalget foreslår endvidere, at bestemmelsens anvendelsesområde udvides i forhold til den gældende bestemmelse i færdselslovens § 133 a, stk. 1, således at bestemmelsen kommer til at omfatte ikke blot motorkøretøjer, men derimod alle motordrevne køretøjer, hvortil der kræves kørekort, dvs. biler (herunder busser og lastbiler), motorcykler, traktorer/motorredskaber og registreringspligtige knallerter.

Udvalgets forslag har således til formål at skabe grundlag for, at der i videre omfang end i dag i tilfælde af grove eller gentagne færdselslovsovertrædelser rejses sager om konfiskation af et ved overtrædelserne anvendt motordrevet køretøj, hvortil der kræves kørekort. Den foreslåede udvidede adgang til konfiskation er ikke begrænset til tilfælde af spiritus- og promillekørsel, men kan – ligesom efter gældende ret – principiel tænkes anvendt i alle sager om grove eller gentagne færdselslovsovertrædelser.”

Justitsministeriet tiltrådte, at en øget anvendelse af konfiskation dels ville mindske risikoen for, at den pågældende begik yderligere eller gentagne færdselslovsovertrædelser, dels ville styrke den præventive effekt af reglen.

Følgende fremgår af de almindelige bemærkninger til lovforslaget herom:

”Justitsministeriet kan på den baggrund tiltræde, at anvendelsesområdet for færdselslovens konfiskationsbestemmelse udvides i forhold til den gældende bestemmelse i § 133 a, stk. 1. Bestemmelsen i § 133 a, stk. 1, finder som hidtil anvendelse både i forbindelse med spirituskørsel og i forbindelse med andre grove færdselslovsovertrædelser, f.eks. ved særlig hensynsløs kørsel. Med den foreslåede ændring tilsigtes en udvidet brug af konfiskation i forbindelse med grove færdselslovsovertrædelser, hvad enten der er tale om spirituskørsel, kørsel i frakendelsestiden, særlig hensynsløs kørsel eller andre grove overtrædelser.”

Bestemmelsen i færdselslovens § 133 a, stk. 1, blev på den baggrund ændret, således at kravet om særlig grove eller gentagne færdselslovsovertrædelser, blev lempet til grove eller gentagne færdselslovsovertrædelser. Endvidere udgik forbeholdet i bestemmelsen om, at konfiskation ikke må være urimelig.

Ved lovændringen i 2005 blev der endvidere i færdselslovens § 133 a, stk. 2¹, indført en bestemmelse om obligatorisk konfiskation, hvis ejeren af køretøjet har gjort sig skyldig i spirituskørsel med en promille over 1,20, der medfører ubetinget frakendelse af førerretten, og den pågældende to gange tidligere inden for de seneste 3 år, før det nye forhold er begået, har gjort sig skyldig i spirituskørsel med en promille over 1,20, der har medført ubetinget frakendelse af førerretten. Konfiskation skal ske, selv om førerens køretøj ikke er anvendt ved den aktuelle overtrædelse.

I de almindelige bemærkninger til lovforslaget (afsnit 9.1.3.) fremgår bl.a. følgende om udformningen af bestemmelsen i § 133 a, stk. 2:

”Udvalget har endvidere som anført ovenfor foreslået en ny regel (§ 133 a, stk. 2) om obligatorisk konfiskation i tilfælde, hvor ejeren af køretøjet inden for en periode på 3 år har gjort sig skyldig i tre spirituskørsler med en promille over 1,20. En regel om, at domstolene uden at foretage et konkret skøn skal foretage konfiskation, udgør en nydannelse, som er ganske vidtgående. Under hensyn til, at udvalgets forslag alene omfatter tilfælde, som på grund af den gentagne kørsel med meget høj – og dermed yderst trafikfarlig promille, har en meget betydelig grovhed og til, at forslaget samtidig må antages at kunne have en præventiv effekt over for gruppen af hyppigt recidiverende spiritusbilister, kan Justitsministeriet tiltræde forslaget...

Efter Justitsministeriets opfattelse bør en så vidtgående ordning som obligatorisk konfiskation være begrænset til tilfælde af en så betydelig grovhed, at det fremstår som åbenbart, at der som absolut hovedregel bør ske konfiskation. For at fastholde klarheden i ordningens præventive sigte bør ordningen endvidere alene omfatte tilfælde, som med en vis hyppighed forekommer i praksis, således at andre tilfælde af betydelig grovhed bedømmes efter den almindelige regel i § 133 a, stk. 1.

På den baggrund er det vigtigt at fremhæve, at der ikke kan slutes modsætningsvis fra den foreslåede bestemmelse om obligatorisk konfiskation, således at hvis betingelserne i denne bestemmelse ikke er opfyldt, kan der ikke ske konfiskation. I de tilfælde, hvor konfiskation ikke skal ske efter den foreslåede bestemmelse i § 133 a, stk. 2, f.eks. fordi en af de 3 kørsler ikke har været med en promille over 1,20, vil anklagemyndigheden skulle foretage en vurdering af forholdet efter den almindelige konfiskationsregel i § 133 a, stk. 1, med henblik på nedlæggelse af konfiskationspåstand. Det må forventes, at der ofte vil ske konfiskation efter denne bestemmelse i tilfælde, hvor forholdet i grovhed svarer til eller nærmer sig de tilfælde, der er omfattet af § 133 a, stk. 2.”

Af de specielle bemærkninger til bestemmelsen fremgår endvidere bl.a.:

”Konfiskation af køretøjet skal ske, hvis tre forhold af denne karakter er begået inden for en periode af 3 år. For så vidt angår beregningen af femårsperioden [rettelig treårsperioden] er det

¹ Stk. 2 som fastsat ved lov nr. 363 af 24. maj 2005 fik ved lov nr. 524 af 6. juni 2007 følgende ordlyd: ”stk. 2. Konfiskation skal ske, hvis 1) ejeren af køretøjet har gjort sig skyldig i spirituskørsel med en promille over 1,20 eller en alkoholkoncentration i udåndingsluften over 0,60 mg. pr. liter luft, der medfører ubetinget frakendelse af førerretten, eller overtrædelse under skærpende omstændigheder af § 54, stk. 2, der medfører ubetinget frakendelse af førerretten, og 2) den pågældende to gange tidligere inden for de seneste 3 år før, det nye forhold er begået, har gjort sig skyldig i forhold som nævnt i nr. 1, der har medført ubetinget frakendelse af førerretten. Stk. 3 Konfiskation efter stk. 2 skal ske, selv om køretøjet ikke er anvendt ved den aktuelle overtrædelse...”

afgørende således gerningstidspunkterne og ikke om der foreligger mellemliggende afgørelser eller tidspunkterne for disse.”

Det fremgår endvidere af betænkning 1448/2004, side 174, at udvalget i forbindelse med forslaget har forudsat, at der knyttes en særlig retsvirkning til tre lovovertrædelser begået inden for tre år, som svarer til princippet i klippekortordningen (indført ved lov nr. 267 af 21. april 2004).

Ved lovændringen i 2005 blev der tillige som § 133 a, stk. 3, indsat en bestemmelse om, at obligatorisk konfiskation kan fraviges, når særlige grunde undtagelsesvis taler herfor.

Af de almindelige bemærkninger til loven fremgår det om undtagelsesbestemmelsen, at der – med henblik på at undgå urimelige konsekvenser af den obligatoriske regel – er åbnet op for en begrænset mulighed for at undlade konfiskation, når særlige grunde undtagelsesvis taler herfor.

Følgende fremgår endvidere af de specielle bemærkninger om bestemmelsens anvendelsesområde:

”Efter § 133 a, stk. 3, skal det undtagelsesvis være muligt at fravige bestemmelsen om obligatorisk konfiskation, når særlige grunde måtte tale derfor. Det vil navnlig kunne være tilfældet i situationer, hvor eksempelvis ganske særlige familiemæssige eller sociale forhold vil bevirke, at konfiskation i det konkrete tilfælde vil have en uforholdsmæssigt indgribende betydning for den pågældende.”

Før lovændringen i 2005 fremgik det af færdselslovens § 133 a, at der kun kunne ske konfiskation af det ved overtrædelser anvendte motorkøretøj. Om Justitsministeriets overvejelser vedrørende dette spørgsmål fremgår følgende af de almindelige bemærkninger (afsnit 9.1.3) til lovforslaget:

”Justitsministeriet finder imidlertid, at der også bør skabes hjemmel til konfiskation af gerningsmandens eget køretøj i de situationer, hvor den pågældende foretager den aktuelle overtrædelse i et lånt/lejet køretøj. Herved sikres det, at der ikke kan ske omgåelse af konfiskationsreglerne ved f.eks. at bytte køretøj med en anden, så kørslen ikke foretages i eget køretøj. Endvidere vil en sådan konfiskation være velbegrundet ud fra hensynet til at forebygge yderligere lovovertrædelser, idet risikoen for nye overtrædelser af færdselsloven ikke mindskes, hvis den pågældende fortsat beholder sit køretøj.”

På denne baggrund blev færdselslovens § 133 a endvidere ændret, således at der kan ske konfiskation af et motordrevet køretøj, hvortil der kræves kørekort, der ejes af den person, som har foretaget overtrædelser, selv om køretøjet ikke har været anvendt ved overtrædelser.

Ændringen af færdselslovens § 133 a i 2005 indebærer endvidere en udvidelse af arten af køretøjer, der kan konfiskeres. Tidligere var det alene motorkøretøjer, dvs. biler og motorcykler, der var omfattet af konfiskationsbestemmelsen. Ordlyden blev ved lov nr. 363 af 24. maj 2005 ændret til motordrevne køretøjer, hvortil der kræves kørekort, hvilket tillige omfatter traktorer, motorredskaber og store knallerter.

Den dagældende bestemmelse i færdselslovens § 133 a, stk. 2, hvoraf det fremgik, at straffelovens regler om konfiskation gælder ved siden af færdselslovens regler blev ved lovændringen i 2005 videreført i færdselslovens § 133 a, stk. 4, [nu stk. 6] med en enkelt sproglig ændring af bestemmelsen.

I de almindelige bemærkninger til lovforslaget (afsnit 9.1.1.2.) fremgår følgende om konfiskation af køretøjer, der ejes af tredjemand:

”Efter straffelovens § 76, stk. 2, kan konfiskation kun ske hos den, der er ansvarlig for lovovertrædelsen og hos den, på hvis vegne den pågældende har handlet. Det følger heraf, at konfiskation af et motorkøretøj i medfør af færdselslovens § 133 a ikke kan ske, hvis den pågældende ikke selv ejer køretøjet, idet bestemmelsen ikke giver hjemmel til konfiskation af andet end det ved færdselslovovertrædelsen anvendte køretøj. Dog kan der i medfør af straffelovens § 77 a i helt særlige tilfælde ske konfiskation af et køretøj, der ejes af eksempelvis en samlever, når det på grund af ganske særlige omstændigheder må befrygtes, at køretøjet på ny vil blive brugt ved en strafbar handling, jf. Østre landsrets kendelse af 26. december 1993, refereret i Anklagemyndighedens Årsberetning 1993, s. 91 f.”

Om det særlige spørgsmål om konfiskation af køretøjer, der tilhører tredjemand, fremgår det endvidere af de almindelige bemærkninger til lovforslaget, at Justitsministeriet ville anmode Rigsadvokaten om at overveje behovet for retningslinier for konfiskation af køretøjer, som ejes af tredjemand, med henblik på at sikre, at anklagemyndigheden er tilstrækkeligt opmærksom på muligheden for konfiskation i disse tilfælde.

3. De indberettede domme

3.1. Indledning

Redegørelsen omfatter som nævnt i afsnit 1 136 domme, der er afgjort i perioden fra den 1. september 2005 til den 1. februar 2008, og hvor der har været nedlagt påstand om konfiskation efter færdselslovens § 133 a.

Som det fremgår af bilaget til redegørelsen, er 108 af de 136 indberettede domme medtaget under afsnittet om konfiskation efter færdselslovens § 133 a, stk. 1. Der er i 104 af de 108 sager sket konfiskation efter anklagemyndighedens påstand, mens der i fire sager skete frifindelse for påstanden om konfiskation.

28 af de 136 domme er medtaget i bilaget under afsnittet om obligatorisk konfiskation i færdselslovens § 133 a, stk. 2. I samtlige disse sager har domstolene taget anklagemyndighedens konfiskationspåstand til følge.

Dommene er beskrevet nærmere i bilaget til redegørelsen.

3.2. Dommene om konfiskation efter færdselslovens § 133 a, stk. 1

Ved lov nr. 363 af 24. maj 2005 blev der som nævnt i afsnit 2 tilsigtet en udvidelse af adgangen til konfiskation efter færdselslovens § 133 a, stk. 1. Efter lovændringen er det således ikke længere en betingelse for konfiskation, at der er tale om *særlig grove* eller gentagne færdselslovsovertrædelser, men tilstrækkeligt at der er tale om ”grove eller gentagne overtrædelser”.

I langt den største del af de indberettede domme er konfiskation efter færdselslovens § 133 a, stk. 1, sket som følge af, at betingelsen om gentagne overtrædelser har været opfyldt. Den tiltalte har således i hovedparten af sagerne været straffet mange gange tidligere for ligeartet kriminalitet. Der har dog også i mange af disse sager foreligget flere (grove) overtrædelser til samtidig pådømmelse, hvorfor konfiskationen tillige kan være sket med henvisning hertil.

I enkelte domme er der endvidere sket konfiskation af køretøjet, selv om tiltalte kun har få forstraffe.

Som eksempel herpå kan nævnes dom nr. 1.1.30., hvor den tiltalte, der tidligere var straffet to gange for kørsel uden at have erhvervet kørekort, blev dømt for tre kørsler uden at have erhvervet kørekort. Retten tog anklagemyndighedens påstand om konfiskation til følge og henviste til, at tiltalte inden for en kortere periode var sigtet for kørsel uden kørekort i alt seks gange. Retten fandt, at dette sammenholdt med tiltaltes forklaring om, at han købte gamle biler, som han derefter solgte umiddelbart inden de skulle til syn, burde medføre, at der skete konfiskation som påstået af anklagemyndigheden.

Det bemærkes, at Vestre Landsret ved dom af 28. januar 2005, der er gengivet i Ugeskriftet for Retsvæsen, U 2005.1412V, har vurderet spørgsmålet om forståelsen af udtrykket ”gentagne overtrædelser” i færdselslovens § 133 a.

I denne sag var den tiltalte bl.a. fundet skyldig i 16 tilfælde af kørsel uden at have erhvervet kørekort. T var ikke tidligere straffet herfor. Anklagemyndighedens påstand om konfiskation af T's personbil blev ikke taget til følge. Følgende fremgår af landsrettens præmisser om baggrunden herfor:

”Færdselslovens § 133 a kræver for at konfiskation kan ske, at der er tale om særlig grove eller gentagne overtrædelser. Det er ikke i sagen gjort gældende, at overtrædelserne er særlig grove, og begrebet ”gentagne overtrædelser” må – da der i bestemmelsens forarbejder ikke er belæg for andet – fortolkes i overensstemmelse med strafferettens sædvanlige gentagelsesbegreb. Da tiltalte efter det oplyste ikke tidligere er straffet for kørsel uden førerret, kan påstanden om konfiskation herefter ikke tages til følge.”

I enkelte af de indberettede domme fremgår det direkte (eller indirekte) af rettens begrundelse for konfiskationen, at overtrædelserne af retten har været vurderet som så grove, at der har været grundlag for konfiskation med denne begrundelse.

Som et eksempel herpå kan nævnes dom nr. 1.1.45., hvor den tiltalte tidligere var straffet én gang for spirituskørsel, mens der nu forelå tre forhold af spirituskørsel, alle med en promille på over 2,00, og tre forhold af kørsel i frakendelsestiden. Retten fandt henset til forholdets grovhed og det hurtige recidiv, at betingelserne for konfiskation var opfyldt. Der er nærliggende at antage, at retten ved vurderingen af forholdenes grovhed, har lagt vægt på, at der var tale om spirituskørsel med meget høje promiller og på det hurtige recidiv.

Endvidere kan nævnes dom nr. 1.1.79., hvor den tiltalte, der tidligere var straffet fire gange for kørsel i frakendelsestiden, blev dømt for otte forhold af kørsel i frakendelsestiden. Retten fandt, at tiltaltes overtrædelse af færdselsloven måtte karakteriseres som grov bl.a. under henvisning til, at tiltalte, efter at domsforhandlingen i sagen var påbegyndt, havde gjort sig skyldig i yderligere to forhold af kørsel i frakendelsestiden.

I dom nr. 1.1.71. er det endvidere nærliggende at antage, at konfiskation skete som følge af forholdenes grovhed. Her blev en tiltalt, der ikke tidligere var straffet, dømt for tre forhold af spirituskørsel. Retten lagde vægt på, at tiltalte inden for en måned havde foretaget tre kørsler og i to tilfælde med meget høje promiller (på 2,21 og 2,40).

Som nævnt i afsnit 3.1. er der kun i fire ud af de 108 sager sket frifindelse for påstanden om konfiskation.

Dette var tilfældet i dom nr. 2.1.1., hvor den tiltalte, der tidligere var straffet ni gange for kørsel uden kørekort, blev dømt for to forhold af kørsel uden at have erhvervet kørekort. Anklagemyndigheden nedlagde påstand om konfiskation af en anden bil end den, der havde været anvendt ved kørslerne. Bilen, som konfiskationspåstanden vedrørte, var registreret som ejet af en anden person (formentlig

tiltalt kærester/samlever). Retten frifandt for konfiskationspåstanden, idet anklagemyndigheden ikke havde søgt at føre bevis for, at bilen tilhørte tiltalte.

I dom nr. 2.1.2. blev den tiltalte, der tidligere var straffet en gang for spirituskørsel og to gange for kørsel i frakendelsestiden, dømt for fem forhold af kørsel i frakendelsestiden. Tiltalte havde anvendt sin egen bil ved overtrædelserne. Retten frifandt for konfiskationspåstanden. Det fremgår, at der forud for hovedforhandlingen var afsagt kendelse vedrørende beslaglæggelse, og at retten ikke havde taget begæringen om beslaglæggelse til følge. Retten lagde ved kendelsen vægt på, at tiltalte havde afleveret nummerpladerne til motorkontoret, og at tiltalte ikke tidligere var blevet orienteret om, at han ved fortsat kørsel i frakendelsestiden risikerede at få konfiskeret bilen. Tiltalte havde tilkendegivet, at havde han vidst dette, var han ikke fortsat med at køre.

I dom nr. 2.1.3. blev den tiltalte, der tidligere bl.a. var straffet en gang for kørsel i frakendelsestiden, og som fire gange havde vedtaget bøder for kørsel uden at have erhvervet kørekort, dømt for to forhold af kørsel i frakendelsestiden og 11 forhold af kørsel uden at have erhvervet kørekort. Retten frifandt for konfiskationspåstanden, idet retten lagde vægt på, at alle de aktuelle kørsler var sket uden konkrete faresituationer, og på, at tiltalte kun én gang tidligere havde fået afgjort sine færdsels-forseelser ved en indenretlig afgørelse, ligesom straffen var tillægsstraf til bødeforelægsvedtagelser. Endvidere lagde retten vægt på, at forseelserne ved kørsel uden at have (gen)erhvervet kørekort måtte anses for førstegangskørsler i strafferetlig henseende, og at tiltalte ikke længere havde et arbejde langt fra bopælen, som kunne friste til kørsler.

I dom nr. 2.2.1. blev den tiltalte, der tidligere var straffet to gange for kørsel uden at have erhvervet kørekort, dømt for fem forhold af kørsel uden at have erhvervet kørekort. Forholdene var til dels begået inden lovændringen i 2005. Landsretten frifandt i modsætning til byretten for konfiskationspåstanden (dissens 4-2). Landsrettens flertal lagde vægt på, at sagen skulle betragtes som et tredje-gangstilfælde af kørsel uden at have erhvervet kørekort, og at tiltalte var straffet for ni tilfælde i perioden fra 7. januar 2005 til 22. oktober 2005, hvilket ifølge fire dommere ikke var tilstrækkeligt grundlag for at konfiskere bilen.

3.3. Obligatorisk konfiskation efter færdselslovens § 133 a, stk. 2

Ved lov nr. 363 af 24. maj 2005 blev der som nævnt i afsnit 2 endvidere indsat en bestemmelse i færdselslovens § 133 a, stk. 2, om obligatorisk konfiskation, såfremt den tiltalte har kørt spirituskørsel med en promille på over 1,20, der medfører ubetinget frakendelse af førerretten, og den pågældende to gange tidligere inden for de seneste tre år, før det nye forhold er begået, har gjort sig skyldig i spirituskørsel med en promille på over 1,20, der har medført ubetinget frakendelse af førerretten.

Der er i bilaget medtaget 28 domme under afsnittet om konfiskation efter færdselslovens § 133 a, stk. 2. I samtlige sager er konfiskationspåstanden taget til følge.

I forbindelse med gennemgangen af de indberettede domme er det konstateret, at bestemmelsen i enkelte tilfælde ikke har været påberåbt af anklagemyndigheden og/eller ikke har været anvendt af domstolene, selv om betingelserne for konfiskation efter § 133 a, stk. 2, vurderes at have været til stede.

Der er imidlertid i alle disse tilfælde sket konfiskation efter § 133 a, stk. 1, hvilket er i overensstemmelse med forudsætningerne i loven fra 2005. Det fremgår således af de almindelige bemærkninger til lovforslaget, at det må forventes, at der ofte vil ske konfiskation efter § 133 a, stk. 1, i tilfælde, hvor forholdet i grovhed svarer til eller nærmer sig de tilfælde, der er omfattet af § 133 a, stk. 2.

Af bestemmelsens ordlyd fremgår, at denne finder anvendelse, når ejeren af køretøjet har gjort sig skyldig i spirituskørsel med en promille på over 1,20, der medfører ubetinget frakendelse af førerretten, og den pågældende to gange tidligere inden for de seneste 3 år *har gjort sig skyldig* i lignende forhold, der *har medført* ubetinget frakendelse af førerretten. Det kan på baggrund af nedennævnte dom give anledning til en vis tvivl, om der efter bestemmelsen stilles krav om, at den pågældende tidligere er *dømt* to gange for lignende overtrædelser, eller om det er tilstrækkeligt, at der foreligger f.eks. tre forhold af den nævnte karakter til samtidig pådømmelse.

Vestre Landsret har således i en dom, der er gengivet i Tidsskrift for Kriminalret, TfK 2009.344 V, vurderet, at anvendelse af bestemmelsen om obligatorisk konfiskation efter færdselslovens § 133 a, stk. 2, forudsætter, at den pågældende tidligere er *dømt* to gange for en lignende overtrædelse.

I denne sag blev den tiltalte, der i 2004 var dømt for spirituskørsel og frakendt førerretten i 2 ½ år, dømt for tre spirituskørsler med promiller på henholdsvis 2,84, 2,24 og 2,95, der var begået i perioden fra april 2008 til oktober 2008. Tiltalte blev endvidere dømt for i to af tilfældene at have kørt bil, selv om hans førerret var administrativt inddraget som følge af den første spirituskørsel. Anklage-myndigheden nedlagde påstand om konfiskation efter færdselsloven § 133 a, stk. 2, hvilket blev afvist både af byretten og landsretten. Landsretten henviste som begrundelse herfor til følgende:

”Ordlyden af færdselslovens § 133 a, stk. 2, jf. nr. 1, svarer til ordlyden af straffelovens § 84, stk. 1, og der er – også henset til, at der er tale om en indgribende strafferetlig retsfølge – ikke heroverfor i lovens motiver et tilstrækkeligt sikkert grundlag for at tillægge færdselslovens § 133 a, stk. 2, nr. 2, jf. nr. 1, en betydning som afviger fra strafferettens sædvanlige gentagelsesbegreb. Det tiltrædes derfor, at anklagemyndighedens konfiskationspåstand ikke er taget til følge.”

Dette resultat er imidlertid ikke i overensstemmelse med flere domme i bilaget, f.eks. byretsdommene nr. 3.1.11., 3.1.15, 3.1.16 og landsretsdom nr. 3.2.2., ligesom det i betænkning nr. 1448/2004 er forudsat, at ordningen om obligatorisk konfiskation svarer til principperne i klippekortordningen.

Der er således en vis uklarhed, som det eventuelt kan overvejes at præcisere ved en kommende ændring af færdselsloven.

Det bemærkes endelig, at der blandt de indberettede domme om konfiskation efter færdselslovens § 133 a, stk. 2, ikke er set eksempler på anvendelse af bestemmelsen i færdselslovens § 133 a, stk. 3, (nu stk. 4), om muligheden for at fravige reglen om obligatorisk konfiskation, når særlige grunde undtagelsesvis taler herfor.

3.4. Motordrevne køretøjer, hvortil der kræves kørekort

Før lovændringen i 2005 var det alene muligt efter færdselslovens § 133 a, stk. 1, at konfiskere ”motorkøretøjer”, dvs. biler (herunder busser og lastbiler) og motorcykler.

Ved lov nr. 363 af 24. maj 2005 blev bestemmelsen udvidet til at omfatte alle ”motordrevne køretøjer, hvortil der kræves kørekort”, dvs. tillige traktorer, motorredskaber og store knallerter.

Det fremgår af bilaget til redegørelsen, at der alene i en sag, dom 1.1.87., har været nedlagt påstand om konfiskation af et andet køretøj end biler og motorcykler.

Ved dommen skete der konfiskation af en stor knallert efter § 133 a, stk. 1, i et tilfælde, hvor tiltalte, der tidligere var straffet fem gange for kørsel uden kørekort, bl.a. blev dømt for én kørsel uden kørekort på en stor knallert.

I alle de øvrige domme har konfiskationspåstanden vedrørt motorkøretøjer, ligesom overtrædelserne er foregået i disse, dog bortset fra dom nr. 1.1.48.

I dom nr. 1.1.48, blev den tiltalte, der tidligere var straffet flere gange for ligeartet kriminalitet, dømt for to spirituskørsler og fem kørsler i frakendelsestiden. Der blev i medfør af færdselslovens § 133 a, stk. 1, konfiskeret en bil tilhørende tiltaltes samlever, som havde været anvendt ved nogle af overtrædelserne. Det fremgår af dommen, at to af forholdene af kørsel i frakendelsestiden endvidere var foregået i tiltaltes traktor. Anklagemyndigheden nedlagde ikke påstand om konfiskation af denne, uden at baggrunden herfor nærmere fremgår.

Det er antagelig kun sjældent, at spørgsmålet om konfiskation af andre køretøjer end biler og motorcykler opstår i relation til færdselslovens § 133 a. Rigsadvokaten vil dog ved en ændring af retningslinjerne i Rigsadvokatmeddelelse nr. 4/2000 om sanktionspåstande i færdselssager mv. henlede anklagemyndighedens opmærksomhed på muligheden herfor.

3.5. Konfiskation af et andet køretøj end det ved overtrædelserne anvendte

Ved lov nr. 363 af 24. maj 2005 blev det muligt at konfiskere et motordrevet køretøj, som den tiltalte ejer, men som ikke har været anvendt ved overtrædelserne. Baggrunden for denne udvidelse af konfiskationsbestemmelsen i færdselslovens § 133 a var at skabe hjemmel til konfiskation af gerningsmandens eget køretøj i de situationer, hvor den pågældende foretager den aktuelle overtrædelse i et lånt/lejet køretøj. Herved sikres det, at der ikke kan ske omgåelse af konfiskationsreglerne ved f.eks. at bytte køretøj med en anden.

Der er indberettet fire domme, dom nr. 1.1.16., 2.1.1., 3.1.4. og 3.1.9., hvor der er nedlagt påstand om konfiskation af et køretøj, som ikke havde været anvendt ved overtrædelserne. I tre af de fire domme blev konfiskationspåstanden taget til følge, mens der i dom nr. 2.1.1. skete frifindelse herfor, idet retten fandt, at der ikke var ført bevis for, at tiltalte ejede bilen, der var registreret med en anden person som ejer. Det bemærkes i den forbindelse, at konfiskation af et køretøj, som ikke har været anvendt ved overtrædelserne, som udgangspunkt forudsætter, at tiltalte ejer det pågældende køretøj.

I de øvrige domme om konfiskation efter færdselslovens § 133 a, har det konfiskerede køretøj været anvendt ved mindst en af kørslerne, og der er antagelig som følge heraf ikke under sagen opstået spørgsmål om konfiskation af et andet køretøj end det ved overtrædelserne anvendte køretøj.

3.6. Særligt om konfiskation af køretøjer, der ejes af tredjemand

Da færdselslovens § 133 a blev indført ved lov nr. 278 af 8. maj 1991, blev det fastlagt, at straffelovens regler om konfiskation gælder ved siden af reglen i § 133 a.

Af de almindelige bemærkninger til loven fremgår, at dette bl.a. indebærer, at straffelovens regler om værdikonfiskation, om konfiskationens subjekt og om konfiskationens retsvirkning ved særlig sikrede rettigheder finder anvendelse ved konfiskation efter færdselslovens § 133 a.

Efter straffelovens § 76, stk. 2, kan konfiskation kun ske hos den, der er ansvarlig for lovovertrædelserne, og hos den, på hvis vegne den pågældende har handlet. Det følger heraf, at konfiskation af et motorkøretøj i medfør af færdselslovens § 133 a som udgangspunkt ikke kan ske, hvis den pågældende ikke selv ejer køretøjet.

Det følger dog af straffelovens § 77 a, stk. 1, 1. pkt., at genstande, som på grund af deres beskaffenhed i forbindelse med andre foreliggende omstændigheder må befrygtes at ville blive brugt ved en strafbar handling, kan konfiskeres, for så vidt det er påkrævet for at forebygge den strafbare handling. Konfiskation efter denne bestemmelse kan således ske, uanset om en forbrydelse er begået og uanset ejerforholdet til genstanden.

Af Den kommenterede færdselslov, 1992, side 835, fremgår, at i situationer, hvor føreren har benyttet et køretøj tilhørende ægtefællen, kan konfiskation efter straffelovens § 77 a måske komme på tale over for ægtefællen, såfremt der er tale om massive gentagelsestilfælde, hvor føreren ved såvel den aktuelle kørsel som ved tidligere kørsler har anvendt sin ægtefælles bil og med dennes accept.

Østre Landsret har ved kendelse af 26. december 1993, refereret i Anklagemyndighedens Årsberetning 1993, s. 91 f., i medfør af straffelovens § 77 a beslaglagt en bil, der tilhørte den sigtedes samlever. Den sigtede var sigtet for fem kørsler i samleverens vogn i løbet af en uge, heraf to spirituskørsler. Byretten lagde til grund, at samleveren måtte anses som rette ejer af bilen, men lagde vægt på, at tiltalte var straffet ni gange for spirituskørsel og i den aktuelle sag havde tilstået tre spirituskørsler. Personbilen måtte derfor befrygtes at ville blive brugt til yderligere overtrædelser af færdselslovens § 53, stk. 1, hvorfor den blev beslaglagt med henblik på senere konfiskation. Landsretten stadfæstede byrettens kendelse.

I langt de fleste af de indberettede domme, hvor der er opstået spørgsmål om ejerforholdet til køretøjet, har retten efter en konkret vurdering fundet, at tiltalte var rette ejer af bilen, og konfiskation er herefter sket efter færdselslovens § 133 a.

I fem domme har retten imidlertid lagt til grund, at det køretøj, som anklagemyndigheden påstod konfiskeret, tilhørte tredjemand, eller at det ikke kunne udelukkes, at køretøjet tilhørte tredjemand (dom nr. 1.1.48., 1.1.63., 1.1.86., 2.1.1. og 3.1.5.). I tre af de fem domme tog retten anklagemyndighedens påstand om konfiskation til følge, mens der skete frifindelse for påstanden om konfiskation i dom nr. 2.1.1. og 3.1.5.

I dom nr. 1.1.48. blev tiltalte, der tidligere var straffet fem gange for spirituskørsel og ni gange for kørsel i frakendelsestiden, bl.a. dømt for to spirituskørsler med promiller på 2,61 og 2,40 og for fem kørsler i frakendelsestiden. Retten lagde til grund, at bilen tilhørte tiltaltes samlever, men konfiskerede denne i medfør af færdselslovens § 133 a, stk. 1, jf. straffelovens § 77 a, idet samleveren intet havde foretaget sig for at forhindre tiltaltes brug af bilen, og da det måtte befrygtes, at tiltalte ville fortsætte med at gøre brug af bilen.

I dom nr. 1.1.63. blev den tiltalte, der tidligere var straffet 13 gange for spirituskørsel og flere gange for kørsel i frakendelsestiden, dømt for to spirituskørsler med promiller på 2,71 og 2,08 og for tre kørsler i frakendelsestiden. Under sagen gjorde tiltalte gældende, at han havde solgt bilen til en anden. Bilen holdt på tiltaltes bopæl, hvor den pågældende anden person tillige boede. Der lå endvidere værktøj tilhørende tiltalte i bilen, ligesom han brugte den på arbejde. Retten tog anklagemyndighedens påstand om konfiskation til følge, jf. færdselslovens § 133 a, stk. 1, jf. straffelovens § 77 a, idet retten fandt det påkrævet at konfiskere bilen, selv om der ikke var ført bevis for, at det var tiltaltes bil.

I dom nr. 1.1.86. blev den tiltalte dømt for tre spirituskørsler og tre kørsler uden at have erhvervet kørekort. To af kørslerne var foregået i en bil, som tiltalte gjorde gældende tilhørte hans far, hvilket denne bekræftede. Anklagemyndighedens påstand om konfiskation af bilen blev – uden nærmere begrundelse – taget til følge i medfør af færdselslovens § 133 a, jf. straffelovens § 77 a.

Som nævnt ovenfor i afsnit 3.5. blev den tiltalte i dom nr. 2.1.1. frifundet fra konfiskationspåstanden under henvisning til, at anklagemyndigheden ikke under sagen havde søgt at føre bevis for, at ejerskabet var et andet end det registrerede.

Der skete endvidere frifindelse for konfiskationspåstanden i dom nr. 3.1.5., hvor den tiltalte havde gjort gældende, at han forud for kørslen havde solgt bilen til en kammerat. Om ejerforholdet til bilen fremgik det, at tiltalte stod registreret som ejer, mens kammeraten stod registreret som bruger. Retten frifandt for konfiskationspåstanden, idet retten anførte, at det ikke kunne afvises, at bilen tilhørte en anden end tiltalte. Der blev dog ved dommen konfiskeret en anden bil, der tilhørte tiltalte.

En særlig situation opstår, hvis køretøjet er i sameje mellem tiltalte og en anden person, som oftest tiltaltes ægtefælle eller samlever.

Om sådanne tilfælde fremgår det af Den kommenterede færdselslov, 1992, s. 835, at konfiskation, hvor det anvendte køretøj er i sameje, typisk mellem ægtefæller, normalt vil være udelukket, medmindre førerens ægtefælle selvstændigt har pådraget sig et medvirkensansvar.

Der er indberettet tre domme, dom nr.: 1.1.47., 1.2.5., og 3.1.9, hvor tiltalte har gjort gældende, at bilen, der blev påstået konfiskeret, tilhørte både ham og ægtefællen/samleveren. I alle dommene er der sket konfiskation af den omhandlede bil.

Til illustration heraf kan henvises til dom nr. 1.2.5. hvor tiltalte blev dømt for tre forhold af spirituskørsel i frakendelsestiden. Bilen, som var anvendt ved kørslerne, var registreret med både tiltalte og hans hustru som ejere. Tiltalte var tidligere straffet flere gange for ligeartet kriminalitet. Retten lagde til grund, at tiltalte og ægtefællen ejede bilen i fællesskab og konfiskerede bilen efter § 133 a, stk. 1, idet retten lagde vægt på, at ægtefællen i hvert fald i forbindelse med en af kørslerne havde vidst og accepteret, at tiltalte førte bilen.

På baggrund af ovenstående må det antages, at det beror på en konkret vurdering, om der i sager, hvor det anvendte køretøj ejes af tredjemand, kan ske konfiskation heraf i medfør af færdselslovens § 133 a, stk. 1, jf. straffelovens § 77 a. Ved denne vurdering må det efter Rigsadvokatens opfattelse bl.a. tillægges vægt, i hvilket omfang den tiltalte har anvendt køretøjet til færdselslovovertrædelser, om tredjemand er klar over og har accepteret, at tiltalte anvender køretøjet, og om tiltalte fortsat vil have mulighed for at råde over køretøjet. Efter Rigsadvokatens opfattelse må det samme antagelig gælde, når der er tale om køretøjer i sameje.

4. Afslutning

Som grundlag for denne redegørelse foreligger et meget betydeligt antal domme om konfiskation efter færdselslovens § 133 a, der omfatter en periode på ca. 2 år efter ikrafttræden af lov nr. 363 af 24. maj 2005.

Dommene illustrerer, at bestemmelsen er anvendt i praksis i en række meget forskelligartede situationer, og at der kun i et meget lille antal sager er sket frifindelse for påstanden om konfiskation efter færdselslovens § 133 a.

Det er ikke muligt at vurdere, om årsagen til de meget få frifindende domme er, at anklagemyndigheden fortrinsvis nedlægger påstand om konfiskation i de sager, hvor betingelserne med sikkerhed er opfyldte.

For at sikre, at reglerne om konfiskation udnyttes i videst muligt omfang, finder jeg dog, at der kan være anledning til at understrege overfor anklagemyndigheden, at konfiskationspåstand skal overvejes i alle sager om grove eller gentagne overtrædelser af færdselsloven.

Jeg finder endvidere, at der på enkelte punkter kan være anledning til at uddybe de retningslinjer, der allerede er fastsat for behandlingen af sager om konfiskation efter færdselslovens § 133 a i Rigsadvokatmeddelelse nr. 4/2000 om sanktionspåstanden mv. i færdselssager.

I retningslinjerne kan der således navnlig være behov for at uddybe muligheden for konfiskation af køretøjer, der tilhører tredjemand, ligesom jeg finder, at der kan være anledning til at præcisere reglerne anvendelse ved grove overtrædelser af færdselsloven, som f.eks. uagtsomt manddrab og uagtsom legemsbeskadigelse i forbindelse med spirituskørsel og/eller særlig hensynsløs kørsel.

Som et yderligere supplement til de gældende retningslinjer om konfiskation vil denne redegørelse med bilag blive gjort elektronisk tilgængelig for anklagemyndigheden på Anklagernet, som er anklagemyndighedens intranet.

Afslutningsvis henleder jeg opmærksomheden på det anførte i afsnit 3.3., hvorefter der eventuelt kan være anledning til at overveje, om der i forbindelse med en kommende ændring af færdselsloven bør ske en præcisering af anvendelsesområdet for bestemmelsen i § 133 a, stk. 2.